

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

ΣΧΟΛΗ: ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2017

Άρθρο 1 **Γενικές Αρχές**

Οι Διδακτορικές Σπουδές του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4485/2017 και του εν γένει θεσμικού πλαισίου όπως κάθε φορά ισχύει. Αποσκοπούν στην προαγωγή της πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και οδηγούν στην απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (Δ.Δ.), το οποίο πιστοποιεί την εκπόνηση πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας και την ουσιαστική συνεισφορά του/της κατόχου του στην εξέλιξη της γνώσης στον αντίστοιχο επιστημονικό κλάδο.

Άρθρο 2:

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής έχει ο/η κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή αναγνωρισμένου ως ισότιμου της αλλοδαπής ή ενιαίου και αδιάσπαστου τίτλου σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου του άρθρου 46 του Ν.4485/2017, καθώς και απόφοιτοι σχολών ή τμημάτων με κύκλο σπουδών διάρκειας 6 ετών.

Σε ειδικές περιπτώσεις π.χ. λόγω ιδιαίτερου επιστημονικού ή επαγγελματικού έργου, έρευνα, δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά υψηλού κύρους κ.ά. γίνεται αιτιολογημένα δεκτός, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος (ΣΤ), ως Υποψήφιος Διδάκτορας (ΥΔ) και μη κάτοχος Δ.Μ.Σ. (άρθρο 38 του Ν. 4485/17). Στην περίπτωση αυτή η Συνέλευση του Τμήματος αποφασίζει κατά περίπτωση εάν οι Υποψήφιοι Διδάκτορες (ΥΔ) πρέπει να παρακολουθήσουν μαθήματα, σεμινάρια ή εργαστήρια.

Άρθρο 3:

Διαδικασία υποβολής αίτησης για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής

Ο/Η ενδιαφερόμενος/η υποβάλλει κατά τη διάρκεια κάθε ακαδημαϊκού έτους (παρ. 2, άρθ. 38, Νόμου 4485/2017), και ειδικότερα στις ημερομηνίες από 1 Σεπτεμβρίου έως 30 Ιουνίου, σχετική αίτηση τις ημέρες Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή ώρες 12.00 – 14.00 στη Γραμματεία του Τμήματος Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Δήλου 1^Α, Γουδί.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ενημερώνονται από τη Γραμματεία ή το διαδικτυακό τόπο του Τμήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.nurs.uoa.gr.

Άρθρο 4:

Απαιτούμενα Δικαιολογητικά

Έντυπο Αίτησης (παρέχεται από την Γραμματεία του Τμήματος και ηλεκτρονικά στην διεύθυνση www.nurs.uoa.gr) όπου αναγράφονται:

- ο προτεινόμενος τίτλος της Διδακτορικής Διατριβής (ΔΔ)
- τεκμηριωμένη επιστημονική πρόταση και προσχέδιο Διδακτορικής Διατριβής
- προτεινόμενη γλώσσα εκπόνησης της Διδακτορικής Διατριβής
- προτεινόμενος/η Επιβλέπων/ούσα της Διδακτορικής Διατριβής

2. Ερευνητικό Πρωτόκολλο Διδακτορικής Διατριβής υπογεγραμμένο από τον προτεινόμενο Επιβλέποντα/ούσα και μονογραφη σε κάθε σελίδα

3. Αναγνώριση ισοτιμίας του μεταπτυχιακού διπλώματος από το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. (για πτυχιούχους ΑΕΙ του εξωτερικού)

4. Αναλυτικό Βιογραφικό Σημείωμα με:

- Φωτοτυπία αστυνομικού δελτίου ταυτότητας
- Αντίγραφο Πτυχίου
- Αντίγραφο Μεταπτυχιακού Διπλώματος
- Αναλυτική βαθμολογία των μεταπτυχιακών σπουδών
- Αντίγραφο διπλωματικής μεταπτυχιακής εργασίας σε ψηφιακή και έντυπη μορφή
- Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας ή ελληνομάθειας
- Συστατικές επιστολές από Καθηγητές/τριες Α.Ε.Ι, ή εργοδότες
- Δημοσιεύσεις

Το ερευνητικό πρωτόκολλο θα κατατίθεται στην κεντρική Γραμματεία, η οποία θα το παραπέμπει στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος (σχετικές οδηγίες στο παράρτημα) για έγκριση. Η βεβαίωση της επιτροπής μαζί με το ερευνητικό πρωτόκολλο κατατίθεται εκ νέου στην κεντρική Γραμματεία.

Άρθρο 5

Διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδασκόντων

Η Συνέλευση του Τμήματος (ΣΤ), αφού λάβει υπόψη τις αιτήσεις που έχουν υποβληθεί, τις κατηγοριοποιεί με βάση τη συνάφεια του ερευνητικού αντικειμένου, και ορίζει μία τριμελή επιτροπή ανά κατηγορία αιτήσεων.

Κάθε τριμελής επιτροπή, που αποτελείται από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, εξετάζει τις αντίστοιχες αιτήσεις και τα συνυποβαλλόμενα έγγραφα και καλεί τους Υποψηφίους σε συνέντευξη. Κατόπιν υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος αναλυτικό υπόμνημα στο οποίο αναγράφονται οι λόγοι για τους οποίους κάθε Υποψήφιος/α πρέπει ή δεν πρέπει να γίνει δεκτός/ή, καθώς και ο προτεινόμενος/η Επιβλέπων/ούσα, εφόσον αυτός δεν έχει προταθεί από τον Υποψήφιο/α. Η Συνέλευση του Τμήματος, αφού λάβει τη γνώμη του προτεινόμενου/ης, τη συνεκτιμά με το υπόμνημα της επιτροπής και εγκρίνει ή απορρίπτει αιτιολογημένα την αίτηση του Υποψηφίου/ας.

Στην εγκριτική απόφαση ορίζεται και η γλώσσα συγγραφής της Διδακτορικής Διατριβής (άρθρο 38 του Ν. 4485/17).

Μετά την εγγραφή των Υποψηφίων Διδασκόντων και τον ορισμό των Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών (ΤΣΕ), τα ονόματα των Υποψηφίων Διδασκόντων, των Επιβλεπόντων μελών Δ.Ε.Π. ή Ερευνητών/τριών, οι τίτλοι των εκπονούμενων Διδακτορικών Διατριβών και σύντομη περίληψη αυτών, καθώς και τα μέλη των Τριμελών Συμβουλευτικών Επιτροπών αναρτώνται από τη Γραμματεία του Τμήματος στον διαδικτυακό τόπο του Ιδρύματος στην Ελληνική και στην Αγγλική γλώσσα (άρθρο 38 του Ν. 4485/17).

Άρθρο 6 Επίβλεψη Διδακτορικής Διατριβής

1. Επιβλέπων/ουσα Διδακτορικής Διατριβής

Δικαίωμα επίβλεψης Διδακτορικών Διατριβών έχουν τα μέλη Δ.Ε.Π. Α΄ βαθμίδας, Αναπληρωτή/τριας και Επίκουρου/ης του οικείου ή άλλου Α.Ε.Ι. ή Ερευνητές/τριες Α΄, Β΄ ή Γ΄ βαθμίδας από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών ή ως διαφορετικά ορίζεται από το ισχύον εκάστοτε νομοθετικό πλαίσιο (άρθρο 39 του Ν. 4485/17).

Κάθε μέλος ΔΕΠ **δεν μπορεί** να επιβλέπει παράλληλα περισσότερες από 5 Διδακτορικές Διατριβές εκτός από τις περιπτώσεις που κάποιος/ιοι από τους ΥΔ βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης της Διδακτορικής Διατριβής. Αυτό τεκμηριώνεται με την κατάθεση του κειμένου της Διατριβής έστω και πριν την τελική του μορφή.

2. Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή

Η Συνέλευση του Τμήματος αναθέτει στον/στην προτεινόμενο/η Επιβλέποντα/ουσα, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 38 του Ν. 4485/17, την επίβλεψη της Διδακτορικής Διατριβής και ορίζει Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή, με αρμοδιότητα να πλαισιώνει και να υποστηρίζει την εκπόνηση και συγγραφή της.

Στην Επιτροπή του προηγούμενου εδαφίου μετέχουν ως μέλη, ο Επιβλέπων και δύο ακόμη μέλη Δ.Ε.Π. Α΄ βαθμίδας, Αναπληρωτή/τριας και Επίκουρου/ης από το οικείο ή άλλο Α.Ε.Ι. ή Καθηγητές/τριες αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος, ή Ερευνητές/τριες των βαθμίδων Α΄, Β΄ ή Γ΄ από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών ή από αναγνωρισμένα ερευνητικά κέντρα ή ινστιτούτα της αλλοδαπής και έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με την υπό κρίση διδακτορική διατριβή.

Στη Συμβουλευτική Επιτροπή μετέχει τουλάχιστον ένα (1) μέλος Δ.Ε.Π. από τις τρεις πρώτες βαθμίδες του οικείου Τμήματος (άρθρο 39 του Ν. 4485/17).

2α. Αντικατάσταση μελών Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής

Αν για οποιονδήποτε λόγο ο/η Επιβλέπων/ουσα εκλείψει ή διαπιστωμένα αδυνατεί να επιβλέψει για μεγάλο χρονικό διάστημα κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό Διδακτορικών Σπουδών, η Συνέλευση του Τμήματος, εκτιμώντας τις περιστάσεις, αναθέτει σε άλλο άτομο την επίβλεψη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους, είτε με δική της πρωτοβουλία, είτε ύστερα από αίτηση του/της ΥΔ και γνώμη του/της προτεινόμενου/ης Επιβλέποντος/ουσας. Διαφορετικά, αναθέτει σε ένα από τα άλλα δύο (2) μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, ακόμη και καθ' υπέρβαση του μέγιστου αριθμού ΥΔ που μπορεί να επιβλέπεται ανά άτομο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον παρόντα Κανονισμό (άρθρο 39 του Ν. 4485/17).

2β. Μετακίνηση/συνταξιοδότηση Επιβλέποντος/ουσας

Αν ο/η αρχικά Επιβλέπων/ουσα μετακινηθεί σε άλλο Α.Ε.Ι. ή Τμήμα Α.Ε.Ι. ή συνταξιοδοτηθεί, συνεχίζει να εκτελεί χρέη Επιβλέποντος/ουσας των Διδακτορικών Διατριβών που έχει αναλάβει και ο τίτλος απονέμεται από το Τμήμα Νοσηλευτικής

του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (άρθρο 39 του Ν. 4485/17).

Σε κάθε περίπτωση, τα αφυπηρηθέντα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος, αντικαθίστανται από ισάριθμα μέλη, προκειμένου να οριστεί η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή για την κρίση της Διδακτορικής Διατριβής.

3. Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή

Η Συνέλευση του Τμήματος Νοσηλευτικής ορίζει Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή για την κρίση της Διδακτορικής Διατριβής (παρ. 1, άρθρο 41, του Ν. 4485/17).

Στην Επταμελή Εξεταστική Επιτροπή μετέχουν τα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, εκτός από τα αφυπηρηθέντα μέλη αυτής, τα οποία με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος αντικαθίστανται από ισάριθμα μέλη που πληρούν τα κριτήρια του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 39 του Ν.4485, καθώς και τέσσερα (4) επιπλέον μέλη, που πληρούν τα κριτήρια του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 39 του Ν.4485/17.

Τα υπόλοιπα μέλη της επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, οι οποίοι είναι κάτοχοι Διδακτορικού Διπλώματος, Καθηγητές/τριες Α.Σ.Ε.Ι ή μέλη Ε.Π. των ΤΕΙ και της Α.ΣΠΑΙ.ΤΕ ή ερευνητές Α΄, Β΄ ή Γ΄ βαθμίδας από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών.

Όλα τα μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με αυτή, στην οποία ο/η ΥΔ εκπόνησε τη Διατριβή του/της.

Τα αφυπηρηθέντα μέλη της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, που αντικαταστάθηκαν, μπορούν να παρίστανται στη συνεδρίαση της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής χωρίς δικαίωμα ψήφου (άρθρα 39 και 41 του Ν. 4485/17).

Άρθρο 7:

Χρονική διάρκεια, Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Υποψηφίων Διδακτόρων

1. Χρονική διάρκεια

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος είναι τρία (3) πλήρη ημερολογιακά έτη από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής (άρθρο 40, παρ. 1 του Ν. 4485/17).

Η μέγιστη χρονική διάρκεια είναι έξι (6) πλήρη ημερολογιακά έτη, από την ημερομηνία ορισμού της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης του αιτήματος στη Γραμματεία του Τμήματος για ορισμό της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

Μετά την άκαρπη παρέλευση αυτού του μέγιστου χρόνου ο/η ΥΔ διαγράφεται κατόπιν απόφασης της Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο/Η ΥΔ μπορεί κατά τη διάρκεια των σπουδών του/της στο Διδακτορικό Πρόγραμμα να ζητήσει με επαρκώς αιτιολογημένη αίτησή του/της την αναστολή φοίτησης. Η αίτηση αναστολής εγκρίνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και η αναστολή δεν

μπορεί να υπερβαίνει το ένα (1) έτος.

Ο χρόνος της αναστολής φοίτησης δεν προσμετράται στην προβλεπόμενη μέγιστη χρονική διάρκεια εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής Κατά τη διάρκεια της αναστολής φοίτησης δεν επωφελούνται των δικαιωμάτων και των παροχών που προβλέπονται για τους ΥΔ.

2. Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

- Οι ΥΔ υποχρεούνται σε ανανέωση εγγραφής ανά ακαδημαϊκό έτος (άρθρο 45, παρ. 2 του Ν. 4485/17).

- Απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση και υποστήριξη της Διατριβής είναι, οι ΥΔ να έχουν:

α) τουλάχιστον μία ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της Διατριβής σε εθνικό ή διεθνές συνέδριο με κριτές και

β) τουλάχιστον μία δημοσίευση σε εθνικό ή διεθνές επιστημονικό περιοδικό με κριτές.

- Οι ΥΔ κάθε έτος, παρουσιάζουν προφορικά και υποβάλλουν και εγγράφως αναλυτικό υπόμνημα ενώπιον της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, σχετικά με την πρόοδο της διδακτορικής διατριβής τους. Αντίγραφο του υπομνήματος, καθώς και σχόλια επ' αυτού από τον/την Επιβλέποντα/ουσα ή την Τριμελή Συμβουλευτική Επιτροπή και Εκθέσεις Προόδου καταχωρίζονται στον ατομικό φάκελο του/της Υποψηφίου/ας (άρθρο 40, παρ. 2 του Ν. 4485/17).

- Ο/Η ΥΔ και η ΤΣΕ τους, οφείλουν να ενημερώνουν τη ΣΤ με ετήσιες Εκθέσεις Προόδου για την πρόοδο της Διδακτορικής Διατριβής. Ο/Η Επιβλέπων/ούσα καλούν τουλάχιστον μια φορά ανά εξάμηνο τον/την ΥΔ για να ελέγχουν την πρόοδο της Διδακτορικής Διατριβής (συγκέντρωση, ανάλυση, επεξεργασία στοιχείων, συγκέντρωση ταξινόμηση της βιβλιογραφίας, συγγραφή γενικού μέρους). Εάν τα υπάρχοντα στοιχεία θεωρούνται επαρκή και κατά την κρίση της ΤΣΕ (τα μέλη της οποίας ανταλλάσσουν συχνά απόψεις), η ΤΣΕ δίδει γραπτή εντολή στον/στην ΥΔ για την έναρξη της συγγραφής της Διατριβής. Ο/Η ΥΔ έχει υποχρέωση να τηρεί τις προθεσμίες και να είναι συνεπής προς τις υποχρεώσεις του. Σε περίπτωση που ολιγορήσει ο/η Επιβλέπων/ούσα ή τα μέλη της ΤΣΕ, τότε είναι υποχρέωση του/της ΥΔ να υπενθυμίσει και να ζητήσει από την ΤΣΕ του να προωθηθεί η Διδακτορική του/της Διατριβή.

- Οι Διδακτορικές σπουδές προσφέρονται δωρεάν.

- Οι ΥΔ έχουν μέχρι πέντε (5) πλήρη ακαδημαϊκά έτη από την πρώτη εγγραφή τους, όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του δεύτερου κύκλου σπουδών. Μέχρι και πέντε (5) έτη μετά την ολοκλήρωση της Διδακτορικής Διατριβής, διατηρούν δικαιώματα πρόσβασης, δανεισμού και χρήσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών (άρθρο 40, παρ. 3 του Ν. 4485/17).

- Οι ΥΔ έχουν τη δυνατότητα διεξαγωγής μέρους της έρευνάς τους σε άλλο ίδρυμα/ινστιτούτο/ερευνητικό κέντρο/επιχείρηση της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

- Οι ΥΔ έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε συνέδρια/ημερίδες/εργαστήρια.

- Οι ΥΔ έχουν την δυνατότητα να απασχολούνται στο Τμήμα, εφόσον προκύπτει σχετική ανάγκη και περιλαμβάνεται σχετική δαπάνη στον προϋπολογισμό.

Με πρόταση της Συνέλευσης του Τμήματος και κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών μπορεί να ανατίθεται σε ΥΔ η επικουρία Μελών Δ.Ε.Π. σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο με ωριαία αντιμισθία που επιβαρύνει τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος (άρθρο 9, παράγραφος 3, εδάφιο ε, του Ν. 3685/2008).

Υποψήφιοι/ες Διδάκτορες που emπίπτουν στο άρθρο 19 παρ. 4 του Ν.4452/17 δύναται να προσλαμβάνονται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι δια πράξεως του οικείου Τμήματος με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου για τη διεξαγωγή διδακτικού, ερευνητικού, επιστημονικού, οργανωτικού, εργαστηριακού ή κλινικού έργου καθοριζόμενου δια της συμβάσεως. Η προκήρυξη του γνωστικού αντικειμένου γίνεται έπειτα από πρόταση της Γενικής Συνέλευσης του Τομέα και έγκριση από τη Συνέλευση του Τμήματος. Η διάρκεια της συμβάσεως καθορίζεται μέχρι ενός πανεπιστημιακού έτους κατά περίπτωση, ανάλογα με τις ανάγκες του Τομέα. Δύναται αυτή να ανανεώνεται ή να παρατείνεται, πλην όμως ο συνολικός χρόνος πρόσληψης δεν δύναται να υπερβεί τα τρία (3) πανεπιστημιακά έτη. Η απασχόληση των ανωτέρω δύναται να είναι πλήρης ή μερική και η κάλυψη της αποζημίωσής τους θα γίνεται από υποτροφίες και πόρους που θα εξασφαλίζει το Τμήμα, χωρίς αύξηση της κρατικής επιχορήγησης προς το οικείο Α.Ε.Ι. και σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 8:

Εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής

1. Ορισμός /αλλαγή θέματος Διδακτορικής Διατριβής

Με ευθύνη της ΤΣΕ, κατατίθεται εντός τριμήνου από την αποδοχή του/της ΥΔ από το Τμήμα (ημερομηνία ΣΤ) στη Γραμματεία του Τμήματος, το ακριβές θέμα της Διδακτορικής Διατριβής.

Σε περίπτωση αλλαγής του θέματος της Διδακτορικής Διατριβής ο ελάχιστος χρόνος για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος υπολογίζεται από τον καθορισμό του νέου θέματος.

2. Οδηγίες συγγραφής Διδακτορικής Διατριβής

Το τεύχος της διδακτορικής διατριβής θα πρέπει να μορφοποιηθεί σύμφωνα με τα παρακάτω:

Γραμματοσειρά Times New Roman ή Arial, Μέγεθος Γραμματοσειράς 12, Διάστιχο 1,5.

Στην αρχή του τεύχους θα πρέπει να υπάρχουν τα Περιεχόμενα ενώ στο τέλος η Περίληψη/Abstract καθώς και η Βιβλιογραφία με το σύστημα Harvard ή Vancouver.

Το Εξώφυλλο θα πρέπει να είναι ανοικτού μπλε χρώματος και οι 4 πρώτες σελίδες να είναι σύμφωνα με υπόδειγμα που θα παραλάβει με ευθύνη του ο/η ΥΔ από την Γραμματεία του Τμήματος.

Στη ράχη του τεύχους θα αναγράφεται επάνω «Δ.Δ.», στη μέση το Ονοματεπώνυμο του/της ΥΔ και στο κάτω μέρος «ΑΘΗΝΑ και η χρονολογία».

Στο εσώφυλλο κάθε κατατιθέμενης και εγκρινόμενης Διδακτορικής Διατριβής του Πανεπιστημίου μας, να μνημονεύεται, σε εμφανές σημείο, η σύνθεση της Τριμελούς

Συμβουλευτικής Επιτροπής, καθώς και της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής της Διατριβής.

Σε περίπτωση αφυπηρέτησης Επιβλέποντος ή μελών της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής να αναφέρεται η αρχική σύνθεση της επιτροπής πριν από την αντικατάστασή τους και στη συνέχεια να μνημονεύεται η αντικατάσταση του Επιβλέποντος ή των μελών της Τριμελούς και να αναφέρεται η σύνθεση της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

3. Γλώσσα συγγραφής Διδακτορικής Διατριβής

Η Διδακτορική Διατριβή συντάσσεται σε γλώσσα που αποφασίζει η Συνέλευση του Τμήματος, όταν είναι διάφορη της ελληνικής, η οποία λαμβάνει υπόψη τη γλώσσα συγγραφής που έχει προτείνει ο/η ΥΔ στην αίτησή του/της (άρθρο 38 παρ. 2 & 3 του Ν. 4485/17).

Άρθρο 9:

Κρίση της Διδακτορικής Διατριβής

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της Διδακτορικής Διατριβής, η Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή δέχεται ή απορρίπτει αίτηση του/της Υποψηφίου/ας για τη δημόσια υποστήριξη και την αξιολόγησή της. Αν η ΤΣΕ αποδεχθεί την αίτηση του/της Υποψηφίου/ας, συντάσσει αναλυτική εισηγητική έκθεση και την υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος ζητώντας τον ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για την κρίση της Διδακτορικής Διατριβής.

Σε περίπτωση που η ΤΣΕ απορρίψει την αίτηση του/της ΥΔ για τη δημόσια υποστήριξη της Διατριβής (ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής), ο/η ΥΔ σε συνεννόηση με τον/την Επιβλέπων/ούσα επανέρχεται με νέα αίτηση, σε χρονικό διάστημα που δεν πρέπει να ξεπερνά τους τρεις (3) μήνες, αφού έχει ακολουθήσει τις σχετικές υποδείξεις της Επιτροπής.

Η Συνέλευση του Τμήματος εγκρίνει το αίτημα της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής για ορισμό Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής (προτείνει και τα μέλη) σε εύλογο χρόνο και όχι αργότερα από ένα (1) μήνα.

Η ημερομηνία της κρίσης της Διατριβής ορίζεται με απόφαση του/της Επιβλέπων/ούσα σε συνεννόηση με τον/την ΥΔ και πρέπει να απέχει τουλάχιστον 20 ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης, σε καμία περίπτωση όμως να μην υπερβαίνει τον ένα μήνα και κοινοποιείται στην επιστημονική κοινότητα με ανάρτηση στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος.

Ο/Η ΥΔ υποχρεούται να παραδώσει στα μέλη της Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής από ένα τεύχος (σύνολο 7) σε έντυπη ή και ψηφιακή μορφή.

Εάν η Διατριβή γραφτεί σε ξένη γλώσσα πρέπει να υπάρχει περίληψη στα Ελληνικά.

Ο/Η ΥΔ προσκομίζει Υπεύθυνη Δήλωση πως η Διατριβή δεν είναι προϊόν λογοκλοπής.

Η Διδακτορική Διατριβή υποστηρίζεται δημόσια από τον/την ΥΔ.

Η διαδικασία της δημόσιας υποστήριξης προϋποθέτει τη φυσική παρουσία των τεσσάρων (4) τουλάχιστον μελών της Εξεταστικής Επιτροπής, ενώ τα λοιπά μέλη μπορούν να συμμετέχουν και μέσω τηλεδιάσκεψης (παρ.3, αρ.41, Ν.4485/17).

Η διάρκεια της παρουσίας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 30 λεπτά της ώρας.

Στη συνέχεια, η Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει χωρίς την παρουσία τρίτων, κρίνει την εργασία ως προς την ποιότητα, την πληρότητα, την πρωτότυπη σκέψη και τη συμβολή της στην επιστήμη και με βάση τα κριτήρια αυτά την εγκρίνει, με πλειοψηφία πέντε (5) τουλάχιστον από τα μέλη της (άρθρο 41, παρ. 3 του Ν. 4485/17) και αξιολογεί τη Διδακτορική Διατριβή με τους βαθμούς ΚΑΛΩΣ, ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ ή ΑΡΙΣΤΑ. Για την απόφασή της η Επιτροπή συντάσσει Πρακτικό Αξιολόγησης.

Ο/Η Επιβλέπων/ούσα τηρεί τα πρακτικά της εξεταστικής διαδικασίας τα οποία αφού υπογραφούν από όλα τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, κατατίθενται στη Γραμματεία του Τμήματος μαζί με το υπογεγραμμένο από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής τεύχος της Διατριβής.

Σε περίπτωση κατά την οποία το πρακτικό φέρει υπογραφές τεσσάρων μελών της Επταμελούς Επιτροπής, και πέμπτο μέλος έχει υπογράψει την Εισηγητική Έκθεση, ο τίτλος θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εγκύρως (Ν.4186/2013, άρθρο 39, παρ. 18).

Σε περίπτωση που, η Επταμελής Επιτροπή κρίνει ότι η Διατριβή χρήζει διορθώσεων π.χ. πλειοψηφία μελών, δίνεται προθεσμία ενός έως τριών μηνών υποβολής της Διατριβής με διορθώσεις. Ο/Η Επιβλέπων/ούσα καταθέτει βεβαίωση ότι ο/η Υποψήφιος/α υπέβαλε τη Διατριβή με τις προσθήκες/αλλαγές. Σε περίπτωση που ο Υποψήφιος δεν προβεί στις απαραίτητες αλλαγές θεωρείται ότι η διαδικασία της κρίσης δεν ολοκληρώθηκε και ο/η ΥΔ πρέπει να επανέλθει με νέα αίτησή του/της, εφόσον δεν έχει υπερβεί συνολικά τα 6 έτη.

Άρθρο 10:

Αναγόρευση- Καθομολόγηση Διδακτόρων

Ο/Η Υποψήφιος/α αναγορεύεται σε Διδάκτορα από τη Συνέλευση του Τμήματος. Μετά την αναγόρευση, χορηγείται από το Τμήμα, βεβαίωση ολοκλήρωσης και παρουσίας της Διδακτορικής Διατριβής για χρήση σε διάφορες υπηρεσίες. Ο οριστικός τίτλος του Διδάκτορα που χορηγείται από τον Πρύτανη δίνεται κατά την ορκωμοσία. Ο/Η ΥΔ προκειμένου να παραλάβει βεβαίωση ολοκλήρωσης υποχρεούται σε:

- Κατάθεση διατριβής στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ" (Βιβλιοθήκη Επιστημών Υγείας)
- Κατάθεση διατριβής στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης
- Κατάθεση διατριβής στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (Ν. 3149/2003, άρθρο 12, παρ. 7.α και 9).

Άρθρο 11:

Πνευματικά δικαιώματα

Η έρευνα, που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Διδακτορικής Διατριβής, αποβλέπει πρωτίστως στην εκπαίδευση του Υποψήφιου Διδάκτορα και στην απόκτηση ερευνητικής εμπειρίας που απαιτείται για την απονομή του διδακτορικού τίτλου, καθώς και για την περαιτέρω σταδιοδρομία του.

Η εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής, λόγω της φύσης της, μπορεί να εντάσσεται σε συνεχιζόμενες και πολλές φορές μακροχρόνιες έρευνες που διεξάγονται από

ερευνητικές μονάδες και επιστημονικούς υπευθύνους σε συγκεκριμένο τομέα της επιστήμης, συχνά στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων.

Ο συγγραφέας της Διδακτορικής Διατριβής είναι ο δικαιούχος του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, του περιεχομένου της Διατριβής του, σύμφωνα με το Ν. 2121/1993, όπως ισχύει.

Τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας (π.χ. εφευρέσεις), που ενδεχομένως προκύπτουν από τα αποτελέσματα της έρευνας της Διδακτορικής Διατριβής, ανήκουν τόσο στον Διδάκτορα όσο και στον Επιβλέποντα Καθηγητή ή και σε άλλους ερευνητές που μετέχουν στην ερευνητική ομάδα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν μετά το πέρας της Δ.Δ. λόγω της συνέχισης της αντίστοιχης έρευνας στο εργαστήριο ανήκουν αποκλειστικά στον επιστημονικό υπεύθυνο αυτής της φάσης της έρευνας ή και σε άλλους ερευνητές. Για τα θέματα αυτά μπορεί να υπογραφεί σύμβαση μεταξύ των μερών σε οποιοδήποτε στάδιο της έρευνας.

Άρθρο 12:

Διαγραφή υποψηφίων διδακτόρων

Η Συνέλευση του Τμήματος Νοσηλευτικής, μετά την εισήγηση κατά πλειοψηφία της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή Υποψηφίων Διδακτόρων εάν:

- η πρόοδός τους κρίνεται ανεπαρκής ή στάσιμη,
- έχουν αναιτιολόγητα διακόψει το έργο της εκπόνησης της Διατριβής,
- δεν υποβάλλουν ετήσια αναλυτικά υπομνήματα σχετικά με την πρόοδο της Διατριβής του,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των Υποψηφίων Διδακτόρων.

Άρθρο 13:

Εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής με συνεπίβλεψη

Το Τμήμα Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ μπορεί να συνεργάζεται με ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα της ημεδαπής για την εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής με συνεπίβλεψη, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 43, παρ. 3 του νόμου 4485/2017.

Στην περίπτωση αυτή, τη διοικητική ευθύνη της εκπόνησης της Διδακτορικής Διατριβής αναλαμβάνει το Τμήμα Νοσηλευτικής ΕΚΠΑ, ορίζεται ένας/μία Επιβλέπων/ούσα από κάθε συνεργαζόμενο Ίδρυμα/φορέα και η εκπόνηση της Διατριβής διαρκεί τουλάχιστον τρία (3) έτη από τον ορισμό των Επιβλεπόντων/ουσών μελών Δ.Ε.Π./ Ερευνητών/τριών. Τα σχετικά με τη διαδικασία εκπόνησης της Διατριβής, από την επιλογή του Υποψήφιου Διδάκτορα έως και την απονομή του Διδακτορικού τίτλου, καθώς και η χορήγηση ενιαίου ή χωριστού τίτλου

σε περίπτωση συνεργασίας μεταξύ Ιδρυμάτων, προβλέπονται στο οικείο Ε.Π.Σ., που καταρτίζεται από τα συνεργαζόμενα Τμήματα/φορείς και εγκρίνεται από την οικεία Σύγκλητο και τα συλλογικά όργανα διοίκησης των Ερευνητικών Κέντρων.

Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως καθορίζεται κάθε σχετικό θέμα σχετικά με την εκπόνηση Διδακτορικών Διατριβών με αναγνωρισμένα ως ομοταγή ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής (παρ.3, άρ. 43, Ν.4485/17).

Άρθρο 14: **Μεταβατικές διατάξεις**

Οι διατάξεις του νόμου 4485/17 εφαρμόζονται και για τους/τις ΥΔ που έχουν γίνει δεκτοί/ές πριν από την έναρξη ισχύος του, εφόσον δεν έχει οριστεί, κατά την έναρξη της ισχύος του, η Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή του άρθρου 41 του Νόμου(άρθρο 85, παρ. 5 του Ν. 4485/17).

Ο παρών εσωτερικός κανονισμός ισχύει αναδρομικά και για τους Υποψήφιους Διδάκτορες που ήδη εκπονούν Διδακτορική Διατριβή στο Τμήμα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

Η Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ είναι διεπιστημονική, αποτελείται από 5 μέλη διαφόρων ειδικοτήτων, ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση και υποστηρίζεται γραμματειακά από το ΠΜΣ του Τμήματος.

Η ηθική και δεοντολογία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της έρευνας, από τη σύλληψη μιας ιδέας έως τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της. Τα πιο συνηθισμένα ζητήματα που απασχολούν την ηθική στην έρευνα είναι η συνειδητή συγκατάθεση όσων εμπλέκονται στην έρευνα και η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων.

Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με σεβασμό στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στη ζωή, τη φύση και το περιβάλλον, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την προσωπική αυτονομία, την πνευματική ιδιοκτησία και τα προσωπικά δεδομένα, στην ιδιωτική και την οικογενειακή ζωή και στις πεποιθήσεις και αξίες τις οποίες πρεσβεύουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα. Κατά την έρευνα πρέπει να αποφεύγεται κάθε διάκριση πολιτών με βάση την εθνότητα, τη φυλή, την εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, το φύλο, τη θρησκεία, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση ή οποιοδήποτε άλλο παράγοντα δεν συνδέεται με την επιστημονική ικανότητα και ακεραιότητα.

Ο παρούσες οδηγίες ισχύουν για όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες οι οποίες διεξάγονται στο Τμήμα Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ υπό την ευθύνη των Μελών ΔΕΠ και άλλου επιστημονικού προσωπικού ή άλλων ερευνητών που διεξάγουν κάποιο μέρος της ερευνητικής τους δραστηριότητας στο Τμήμα.

Στόχος των οδηγιών είναι η προστασία της ανεξαρτησίας των ερευνητών και η τήρηση των δεοντολογικών αρχών που διέπουν τη διεξαγωγή έρευνας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τους διεθνείς κανόνες που απορρέουν από διεθνείς συμφωνίες και αποφάσεις διεθνών οργανισμών, καθώς και από τους επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας. Οι ερευνητές έχουν την υποχρέωση να υποβάλουν στην Επιτροπή αναλυτικό ερευνητικό πρωτόκολλο που περιλαμβάνει: Τίτλο και σκοπό έρευνας, θεωρητικό υπόβαθρο, δείγμα, σχεδιασμό, μεθοδολογία, πιθανά οφέλη και κόστος, διασφάλιση του απορρήτου.

Η Επιτροπή μπορεί να καλεί τους ερευνητές να καταθέσουν σε αυτή κάθε έγγραφο που κρίνει αναγκαίο ή και να ζητά την αυτοπρόσωπη παρουσία τους για την παροχή διευκρινίσεων όσον αφορά στη διεξαγωγή της έρευνας. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει ότι συγκεκριμένη έρευνα, είτε κατά το σχεδιασμό της είτε

κατά τον προτεινόμενο τρόπο διεξαγωγής της, αντιβαίνει στη νομοθεσία, σε καθιερωμένους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας ή στις προβλέψεις του Κώδικα Δεοντολογίας, προβαίνει σε παρατηρήσεις για συμμόρφωση. Μπορεί επίσης να προβεί σε συστάσεις για την αρτιότερη δεοντολογικά διενέργεια της συγκεκριμένης έρευνας.

Συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Επιτροπής

1. Γνωμοδοτεί σε θέματα που προκύπτουν και άπτονται της Ηθικής και Δεοντολογίας των Ερευνών.
2. Εγκρίνει τις προτάσεις που υποβάλλουν τα μέλη ΔΕΠ, οι μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος, καθώς και άλλοι ερευνητές, με βάση το πρωτόκολλο που περιλαμβάνει το σκοπό και την αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας (δείγμα, μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων) μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου.
3. Επικαιροποιεί τις παρούσες οδηγίες

Ειδικότερα η Επιτροπή ελέγχει:

1. Εάν πρόκειται για μια δεοντολογικά αποδεκτή μελέτη.
2. Τη σαφήνεια του σκοπού και της μεθοδολογίας που θα χρησιμοποιηθεί στην έρευνα και την κοινοποίησή τους στους συμμετέχοντες.
3. Το βαθμό κινδύνου στον οποίο πιθανόν να υποβληθούν οι συμμετέχοντες στην έρευνα.
4. Την τήρηση των κανόνων δεοντολογίας καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας
5. Τη σαφή περιγραφή, πριν τη συμμετοχή, των υποχρεώσεων και των καθηκόντων της κάθε πλευράς.
6. Εάν είναι απαραίτητη η εξαπάτηση των συμμετεχόντων, κατά πόσον αυτή δικαιολογείται από το προσδοκώμενο όφελος και αν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές διαδικασίες.
7. Εάν διασφαλίζεται η ελευθερία του ατόμου να αρνηθεί να συμμετέχει ή να αποσυρθεί από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμήσει.
8. Εάν οι συμμετέχοντες προστατεύονται από σωματικές και πνευματικές ενοχλήσεις, βλάβες και κινδύνους που ενδέχεται να προκύψουν από την ερευνητική διαδικασία.
9. Εάν λαμβάνεται μέριμνα για διόρθωση ή εξάλειψη τυχόν ανεπιθύμητων συνεπειών που θα προκύψουν για τους συμμετέχοντες.
10. Εάν οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν σε σχέση με τους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια της έρευνας θα παραμείνουν εμπιστευτικές, εκτός αν έχει εκ των προτέρων συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αφορά το νόμιμο δικαίωμα, αλλά και την κοινή προσδοκία, για προστασία (του απόρρητου) της ιδιωτικής ζωής, ιδιαίτερα σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Θέματα απορρήτου τίθενται σε όλες τις περιπτώσεις που συλλέγονται και αποθηκεύονται δεδομένα που προσδιορίζουν μοναδικά ένα ή περισσότερα άτομα. Τα δεδομένα αυτά αφορούν συνήθως θέματα υγείας, ποινικού μητρώου, γενετικές, οικονομικές, γεωγραφικές ή πολιτισμικές πληροφορίες. Η συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να γίνεται με δίκαιο τρόπο και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, για συγκεκριμένους και περιορισμένους λόγους, με ακρίβεια, ασφάλεια και σεβασμό στα δικαιώματα του ατόμου

11. Εάν θα ζητηθεί συγκατάθεση, κατόπιν ενημέρωσης για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, για τη συμμετοχή των ατόμων στην επιστημονική μελέτη και εάν θα δοθεί πληροφόρηση για τις πιθανές αρνητικές συνέπειες της συμμετοχής τους.
12. Εάν προβλέπεται, παράλληλα με τη συγκατάθεση του παιδιού, η συγκατάθεση των γονιών ή των κηδεμόνων για τους ανήλικους.

Ιδιαίτερα η έρευνα στο χώρο της υγείας με ανήλικα παιδιά πρέπει να διέπεται από ορισμένες βασικές προϋποθέσεις:

- Η συμμετοχή των παιδιών και εφήβων στην έρευνα πρέπει να προκύπτει μετά από τεκμηρίωση για τους λόγους που δεν μπορεί να διεξαχθεί με ενήλικες.
- Η συμμετοχή των ανήλικων παιδιών και εφήβων πρέπει να προάγει την ασφάλεια και ευημερία τους.
- Οι ερευνητές πρέπει πάντα να ενημερώνουν τα παιδιά και τους εφήβους για τη διεξαγωγή της έρευνας με τρόπο που να ανταποκρίνεται στο επίπεδο κατανόησή τους, πριν ζητηθεί η συναίνεσή τους.
- Πρέπει να δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να κάνουν ερωτήσεις και να λύσουν όλες τις απορίες τους
- Η συναίνεση των παιδιών και εφήβων μπορεί να είναι γραπτή ή προφορική (με μάρτυρες ή άλλη μορφή καταγραφής)
- Η άρνηση των παιδιών και εφήβων να συμμετάσχουν σε οποιοδήποτε στάδιο της έρευνας πρέπει να γίνεται πάντα σεβαστή.
- Η παράλληλη συγκατάθεση των γονιών είναι απαραίτητη. Η παροχή αναλυτικών πληροφοριών για τη διενέργεια της έρευνας αποτελεί βασική προϋπόθεση.
- Κάθε ικανός, ενήλικος έφηβος (18 ετών) καλείται να δώσει τη συγκατάθεσή του για τη συμμετοχή στην έρευνα.
- Η εκτίμηση των κινδύνων και οφελών από τη συμμετοχή των ανήλικων παιδιών στην έρευνα πρέπει να αξιολογείται με απώτερο στόχο την εξασφάλιση άμεσων θετικών οφελών για την υγεία τους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει άμεσο όφελος, η έρευνα θα πρέπει να ωφελεί συνομήλικα παιδιά ή εφήβους με την ίδια ασθένεια, αναπηρία ή κατάσταση υγείας, ενώ θα πρέπει να παίρνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να μειώνεται στο ελάχιστο η πιθανότητα επιζήμιων επιπτώσεων (harm).

Η συγκατάθεση σημαίνει πως όσοι συμμετέχουν σε ερευνητικές μελέτες θα πρέπει να είναι ενήμεροι σχετικά με τους στόχους της έρευνας, οι οποίοι θα πρέπει να είναι σαφώς διατυπωμένοι, τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις, τη δυνατότητα άρνησης συμμετοχής ή αποχώρησης, ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια, τη διατήρηση των στοιχείων τους μετά το τέλος της έρευνας, κ.λπ. Καμία παρότρυνση ή άσκηση πίεσης για συμμετοχή δεν δικαιολογείται. Η συγκατάθεση πρέπει να δίνεται από άτομα που μπορούν ελεύθερα να κατανοήσουν τις πληροφορίες και να συμφωνήσουν. Για τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (φυλακισμένοι, άτομα με διανοητική υστέρηση, ασθενείς με σοβαρές παθήσεις, πολύ μικρά παιδιά, κ.ά.), οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν σε κάθε περίπτωση την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για την ίση μεταχείριση (ν. 3625/2007), το ρατσισμό (ν. 927/1979, 3304/2005), τους μετανάστες και τους

αλλοδαπούς (ν. 3536/2007, 3613/2007). Στις έρευνες σε κρατούμενους οι ερευνητές οφείλουν να τηρούν τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν γι αυτούς (Σωφρονιστικός Κώδικας). Δεν επιτρέπονται σε καμία περίπτωση πειράματα που αποβλέπουν στην αναζήτηση μεθόδων ανάκρισης, τα οποία μπορούν να προκαλέσουν κινδύνους στη σωματική και ψυχική τους υγεία.

Απαιτείται έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα (Έντυπα Γραπτής Συγκατάθεσης που αρμόζουν στην εκάστοτε περίπτωση έρευνας διατίθενται από τη γραμματεία της επιτροπής). Η έγγραφη συγκατάθεση τεκμηριώνεται με την υπογραφή των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και αφού αξιολογηθεί ότι έχουν κατανοήσει το περιεχόμενο του εντύπου της συγκατάθεσης. Όσοι εκ του νόμου δεν είναι ικανοί για δικαιοπραξία επιτρέπεται να συμμετάσχουν μετά από έγγραφη συγκατάθεση των νόμιμων αντιπροσώπων τους βασιζόμενοι στη Σύμβαση του Οβιέδο (Νόμος 2619/1998 που κυρώνει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική) για τη γνώμη των ίδιων και για την ελεύθερη ανάκληση της συναίνεσης οποτεδήποτε.

Οι κλινικές παρεμβατικές μελέτες για φάρμακα ανθρώπινης χρήσης υποβάλλονται για έγκριση στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων (ΕΟΦ) και την αρμόδια Εθνική Επιτροπή Δεοντολογίας (ΕΕΔ), σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία (Αριθ. ΔΥΓ3(α)/οικ. 18910, αρ. φύλλου 390/2013). Ο ερευνητής υποχρεούται να καταθέτει στην Επιτροπή Δεοντολογίας του Τμήματος για ενημέρωση αντίγραφο του εγκεκριμένου από τις παραπάνω αρχές ερευνητικού πρωτοκόλλου μαζί με τις σχετικές εγκρίσεις που έχει λάβει. Τα έγγραφα αυτά πρωτοκολλούνται και καταχωρούνται σε ειδικό αρχείο, χωρίς η Επιτροπή Δεοντολογίας να τα εξετάζει περαιτέρω ή να γνωμοδοτεί/δίνει άδεια για την πραγματοποίηση της μελέτης.

Οι μη παρεμβατικές κλινικές μελέτες που χρησιμοποιούν ανθρώπινα βιολογικά υλικά (ιστούς, κύτταρα, γονιδίωμα δοτών κλπ) απαιτούν την έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και την έγκριση της Επιτροπής Δεοντολογίας. Οι μελέτες οφείλουν να περιορίζονται στην χρήση η οποία περιγράφεται στο έντυπο συγκατάθεσης. Ο δότης πρέπει επίσης να ενημερώνεται για την πιθανή πολιτική της κτήσης περιουσιακών δικαιωμάτων στο συγκεκριμένο υλικό και να ζητείται ειδική ως προς αυτό συναίνεσή του. Πρόσθετη χρήση (πχ εκτέλεση άλλου είδους μετρήσεων) σε ήδη συλλεγέν υλικό απαιτεί νέα έγκριση. Σημειώνεται ότι το υλικό που δεν χρησιμοποιήθηκε μετά την ολοκλήρωση των μελετών, είτε καταστρέφεται είτε φυλάσσεται με τρόπο που προστατεύει την ανωνυμία των δοτών και τη μη εξουσιοδοτημένη και σύμφωνη με τις δεοντολογικές αρχές χρήση του.

Οι μη παρεμβατικές κλινικές μελέτες που αφορούν ανάλυση δεδομένων ή αρχειοθέτηση στοιχείων ασθενών νοσοκομείου στα οποία δεν αποκαλύπτεται η ταυτότητα του ασθενούς απαιτούν την ενημέρωση και έγκριση του Επιστημονικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου, εκτός από την έγκριση της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής. Για όλες τις άλλες ερευνητικές δραστηριότητες με συμμετέχοντες ανθρώπους (π.χ. υγιή υποκείμενα από το γενικό πληθυσμό, φοιτητές, ομάδες ασθενών εκτός νοσοκομείων) που διεξάγονται υπό την ευθύνη του επιστημονικού προσωπικού του Τμήματος, απαιτείται εκτός από την έγγραφη συγκατάθεση των ατόμων που συμμετέχουν στο ερευνητικό πρόγραμμα και η έγκριση της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας του Τμήματος Νοσηλευτικής.

13. Εάν για την έρευνα χρησιμοποιούνται πειραματόζωα, οι 3 αρχές που οι ερευνητές καλούνται να σεβαστούν αφορούν: α) την υιοθέτηση επιστημονικών μεθόδων που επιτρέπουν τη συγκέντρωση ίδιων δεδομένων από λιγότερα ζώα, ή περισσότερων δεδομένων από τον ίδιο αριθμό ζώων, β) την προτίμηση μεθόδων που δεν απαιτούν τη χρήση πειραματόζωων, όπου αυτό είναι δυνατό, γ) τη βελτίωση της μεθοδολογίας για τη μείωση του πόνου στα ζώα ή την ανακούφιση από αυτόν. Οι ερευνητές πρέπει να εξηγούν τους λόγους για τους οποίους χρησιμοποιούν πειραματόζωα, το αναμενόμενο όφελος, τη μεθοδολογία που θα ακολουθήσουν, κ.ά. Απαγορεύονται πειραματισμοί στους οποίους χρησιμοποιούνται είδη ζώων της άγριας πανίδας που απειλούνται με εξαφάνιση, εκτός αν η έρευνα έχει ως αντικείμενο τη διατήρηση των ζώων αυτών (π. δ. 160/1991). Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται ως πειραματόζωα (π. δ. 160/1991).

Η έρευνα σε πειραματόζωα διέπεται από τους κανόνες που περιγράφονται στη νομοθεσία, και ενσωματώνουν την Οδηγία 2010/63/EU της Ε.Ε. Σύμφωνα με τις αρχές προστασίας ζώων, η έρευνα θα πρέπει να έχει ως γνώμονα την ηθική μεταχείριση των ζώων, το σεβασμό της γενετικής τους ταυτότητας, την επιλογή του κατάλληλου για πειραματικούς σκοπούς είδους ζώου.